

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 4. Baptismi materia proxima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

n. 32.) absque omni dubio constat maiora copia aquae, quam alioque, aliorumque ingredientium. Non scio tamen qui vel admittat, vel rejiciat expressè. Ipse censet esse materiam aptam, sicut est aqua turbida. Est enim vera aqua, licet nigra: sicut aqua turbida, vera est aqua, licet turbida. Nec refert quod ab aqua vulgari differat odore, sapore, colore. Neque enim idè firmiter concluditur substantialiter ab vulgari differre. Nec apparet cur de atramento philosophandum non sit, uti de cerevisia & jusculo; quae secundum Doctores sunt materia apta, si sermo sit de cerevisia & jusculo tenui. Idem ergo dicendum videtur de atramento non crasso, sed tenui.

42 At (inquit Caramel Th. Fundament. fund. 64.) atramento potius maculari videntur, quam lavantur. Respondet Farvacius hic non requiri aquam, quae emundet corpus à quibuscumque fordidis corporalibus (aliàs lutulentis aqua non foret materia apta) sed quae sit aqua, ex sua substantia apta lavare corpus, quamvis ex aliquo accidenti per eam corpus maculetur.

CAPUT IV.

Baptismi materia proxima.

43 Farvacius in Appendice ad cap. 2. q. 2. im-
probat communem loquendi modum, quo Scholastici materiam Baptismi, aliorumque Sacramentorum duplicem assignant, remotam scilicet & proximam. Et ratio principalis ipsius est, quia Concilia & Canones non aliam agnoscent Baptismi materiam, quam aquam veram & naturalem. Nusquam ablationem nomine materia designant, nusquam materia proxima meminerunt.

44 Sed frustra vir eruditissimus de nomine disputat, dum de re constat. Materie proxima nomine nihil aliud Scholastici Doctores intelligunt, nisi materiam remotam, v. g. aquae, legitimam ad subiectum applicationem. Quis dubitat applicationem istam à Conciliis & Canonibus agnitam? An non in Canonibus & Conciliis mentio ablationis, infusionis, immersionis, asperisionis, &c.? Hoc Scholastici vocant materiam proximam. Nec hic nimis urgenda ratio materiae proxima: cum etiam in causa Sacramentorum ratio materiae & formae non sit nimium urgenda: quia in eorum nonnullis materiae & formae sunt tantum analogicae, ut Morinus observat lib. 10. c. 10. n. 17.

45 Et si idè rejicienda foret usurpatio nominis materiae proxima, quia illius Concilia & Canones (sub eo nomine) non meminerunt; pariter rejicienda fuisset ante Florentinum usurpatio nominis materiae & formae, in Sacramentis explicandis: quia materiae & formae Sacramentorum (sub eo nomine) praesca Concilia & Canones non meminerunt. Sed sicut hoc praetextu haeretici inaniter explodunt in Sacramentis explicandis nomina materiae & formae: quia licet praesca Concilia & Canones istis nominibus Sacramentorum naturam non explicaverint, rem tamen istis nominibus sequentium saeculorum usu significatam agnoverunt; ita similiter, &c. Aliàs similiter explodendum foret, in materia penitentiae, nomen attritionis, quod praesca Patres, Canones & Concilia non usurparunt. Nec Concilium Nicaenum uti debuisset voce *consustantialis*, autè non uti-
rata.

46 Rejicta igitur ad nihil utili contentione, proximam Baptismi materiam esse dicimus ablationem, sive talem applicationem aquae ad corpus baptizati, ut corpus verè dici possit lotum seu ablutum. Quam ablationem S. Thomas q. 66. a. 1. usque adeò censet esse de ratione Baptismi, ut

Tom. III.

dicat quòd Baptismi Sacramentum non perficitur in ipsa aqua, sed in applicatione aquae ad hominem, quae est ablutio (audiat Farvacius;) Et idè Magister in 3. dist. 4. sent. dicit, quòd Baptismus est ablutio corporis exterior, facta sub forma praescripta verborum. Et concinit Scotus in 4. dist. 3. q. 3.

47 Applicatio verò aquae, ad corpus ejus qui baptizatur, necessariò fieri debet per contactum fluentem & successivum, quo vel aqua contingat cum qui baptizatur, vel hic aquam contingat, ut ablutio dici possit. Sic Doctores communiter tradunt, sive interim fiat per immersionem, sive per affusionem, sive per asperisionem. Quocumque enim ex istis modis validè fieri docet S. Thomas; imò & licet, dummodò quisque servet usum Ecclesiae suae, sicut observandum monet Rituale Romanum. Quia verò per immersionem expressè representatur figura Dominicae sepulturae, ad quam representandam baptizatur (Apostolo teste, *quicumque baptizati sumus in Christo, in morte ipsius baptizati sumus: consepulti enim sumus cum illo per Baptismum in mortem*. Rom. 6.) idè S. Thomas dicit, quòd modus iste baptizandi communior sit & laudabilior; nec necessaria sit trina, sive immersio, sive infusio. Tamen haece in partibus in usu sit *urina infusio aquae super caput baptizandi*: prima, dum dicitur *in nomine Patris*; secunda, dum dicitur *Et Filii*; tertia, dum dicitur *Et Spiritus sancti*. Haec representatur etiam aliquo modo sepultura Christi: *Nam quocumque modo fiat ablutio* (ait S. Thomas a. 7.) *corpus hominis, vel aliqua pars ejus, aquae supponitur, sicut corpus Christi sub terra fuit positum.*

48 Quòdque olim Baptismus etiam per asperisionem vel effusionem collatus fuerit, videri potest apud Cyprianum episc. 76. ubi ad id allegat illud Ezech. 36. *Aspergam* (sive ut nos legimus *effundam*) *super vos aquam mundam. Beatum quoque Laurentium sic baptizasse legitur* (ait S. Thomas) sicut & alios Sanctos, *Et hoc praecipue propter necessitatem*, vel quia est magna multitudo baptizandorum, ut patet Act. 2. *Et 4. ubi dicitur*, quòd *crediderint uno die tria millia, Et alia die quinque millia*. Et S. Franciscus Xaverius propria manu tinxisse dicitur duodecies centena millia hominum. Quod non nisi per asperisionem facere potuit.

49 Tantum porò aquae corpus baptizandi contingere debet, ut ipse moraliter censetur ablutus; eaque pars corporis abluenda, à qua homo simpliciter denominetur *ablutus*, seu *aquae aspersus*, &c. Unde secundum aliquos sufficit asperio duarum vel trium guttarum, imò unius guttae, dummodò successivo motu per corpus fluentis, secundum Vaquez, Henríquez, Comitolum, & alios. Sed & secundum Vaquez, Lessium, & alios, sufficit quòd homo abluatur in quavis parte corporis, quamvis minima. Non enim semper à majori parte sumitur denominatio: cum homo simpliciter dicatur *christiferae unctus*, etiam minima pars frontis digito christiferae intinèto attingatur. Unde validum censent Baptismum infantis factum digito aqua intinèto. Nec rebaptizandum, si digitus fuerit probè immersus in aquam. Gobat tr. 2. de Baptismo lect. 2. n. 46.

50 Veruntamen in re tanti momenti tutiora semper sequenda sunt: idèque, si nihil obstat, abluendum est semper caput, in quo vigent omnes sensus, ait sanctus Thomas a 7. ad 3. Ita etiam Catechismus Romanus p. 2. §. 18. Si quando periculum urgeat, nec caput, nec alia notabilis pars corporis (v. g. caput, vel humerus) ablu possit, in parte quae se offert, quamlibet minima, infans est baptizandus, ipsum potest rebaptizando sub conditione, si in parte dubia fuerit baptizatus.

F 2

- 51 Addit sanctus Thomas q. 68. a. 11. ad 4. quod expectanda est totalis egressio pueri ex utero, ad Baptismum, nisi mors imminet. Si tamen primo caput egrediatur, in quo fundantur omnes sensus, debet baptizari, periculo imminente, & non est postea rebaptizandus, si eum perfecte nasci contigerit. Et videtur idem faciendum, quacumque alia pars egrediatur, periculo imminente. Quia tamen in nulla exteriorum partium integritas vita ita consistit, sicut in capite; videtur quibusdam, quod, propter dubium, quacumque alia parte corporis abluta, puer post perfectam natiuitatem sit baptizandus sub hac forma: Si non es baptizatus, ego te baptizo.
- 52 Sed quid si mors imminet infanti, nullâ sui parte exstanti extra uterum, possitque Chirurgus, vel obstetrix, aquâ inspergere infantem, adhuc in utero totaliter existentem, eritne validus & licitus iste Baptismus? Negat Bonaventura, A-lensis, Durandus, Comitolus, & alii. Quia iuxta Matth. 1. dicitur: Nisi quis renatus fuerit, &c. Juxta Augustinum verò in epist. ad Dardanum: Nemo renascitur, nisi prius nascatur. Et idem Isidorus cap. qui in maternis 115. de consecr. dist. 4. ait, quod qui in maternis uteris sunt, idèo cum matre baptizari non possunt, quia qui natus secundum Adam non est, renasci secundum Christum non potest. Neque enim in eo dici regeneratio poterit, quam generatio non præcessit.
- 53 Si tamen aqua ad ipsum infantem verè immitti queat. Baptismus ipsius validum licitamque censeo cum Gabriele, Victoria, Toletio, Maldonato, Suarez, Vivaudo, Præposito, Chapeville, Bonacina, Tannero, Valentia, aliisque multis. Ratio est, quia qui verè abluï potest in nomine Patris, &c. baptizari potest. Si ergo infans in utero abluï possit, baptizari potest.
- 54 Nec obstat quod allegatur ex Matth. 1. Augustino, & Isidoro. Quia iuxta S. Thomam in 4. dist. 12. q. 1. ad 2. duplex est carnalis natiuitas. Prima in utero... secunda natiuitas est extra uterum. Priori natiuitate infans, adhuc in utero existens, verè dicitur natus (iuxta illud Matth. 1. Quod in ea natum est, de Spiritu sancto est. Cui conionat Alexander III. cap. debitum de Baptismo, ibi: In carnali generatione, quâ proles ex viro & femina nascitur, &c.) Nec ullibi Scriptura requirit natiuitatem extra uterum. Eam quidem requirere videtur Augustinus, sed inchoatam per apertionem uteri, per quam aqua ad ipsum infantem valeat pertingere. Nec Isidorus negat natum in utero per Baptismum renasci posse, si aqua ad ipsum verè queat pertingere; sed solum negat renasci posse, seu baptizari cum matre, per hoc utique quod maternus uterus abluatur. Quia putat infantem non natum extra uterum, secundum se abluï non posse, siue aquam ad ipsum non posse pertingere. Cujus oppositum Medici testantur, probantque, ex eo quod in puerperio, ostium uteri, cui infans inclusus est, sufficienter aperiri solet, egressumque infanti dare, sic ut istius apertionis defectu vix unquam proles in utero moriatur, sed dum edi non potest, arctitudo aliarum partium, vel proli infirmitas in causa est.
- 55 Aperto verò ostio uteri (quæ apertio, quædam inchoatio est natiuitatis extra uterum) caro infantis, vel saltem secundina, infantem circumdans, si nondum fracta sit, per obstetricem, vel Chirurgum tangi potest. Igitur aqua u que ad infantem, vel secundinam immitti potest, siue manu madefactâ, siue tubo aliquo, quo Chirurgi solent aquas salutare, in matricem affectam, ad eam sanandam immittere. Quo instrumento si immitti queant aquæ matricis sanatiuæ, quidni & infantis abluuæ, quæ saltem secundinam attin-

gant. Quod probabiliter sufficit ad Baptismum infantis: cum secundina probabiliter sit pars infantis, quamdum in materno est utero, (sic enim docent Aurcolus, Angelus, Syluester, Vasquez, Reginaldus, Coninck, Præpositus, Bonacina, Dicastillo, alique non pauci, eò quod sit membrana agnata & congenita infanti, non solum ad tegumentum, sed ad infantis nutritionem ordinata. Testantur quippe Medici per venas, in secundinæ substantiam diffusas, alimentum traduci à venis uteri materni, ad venam umbilicalem infantis. Ex quo ipse alimentum exfugit, eodemque alimento, quo infans alitur, alitur & secundina. Videtur ergo ad perfectionem & integritatem infantis pertinere, pro tempore quo infans illâ indiget; licet ad eum non pertineat pro tempore quo non indiget. Quod non mirum. Quia natura, iuxta varios status, varias fides comparat partes, ut in adolescentia semen, in virilitate barbam, &c.

Semper autem cavendum ne alia adhibeatur aqua quam calida: eò quod immisso frigida foret mors matris.

Nec contrarius est S. Thomas q. 68. a. 11. ad 57. 1. dicens, infantes, quamdum sunt in utero matris, baptizari non posse: quia non subjiciuntur actioni humane. Quia certum est ex contextu quod hoc dicat ex suppositione quod ita inclusi sint in materno utero, ut actio humana ad ipsos pertinere nequeat. Atque adeo pro tempore quo ostium uteri nondum apertum est: utpote quo apertum est ipsos tangi posse, atque adeo abluï manu obstetricis; humanæque actioni subijci.

Supereft quaestio duplex. Prima de capillis, valeant Baptismus, si ex solos aqua contingat? Secunda, an valeat, dum infans supponitur aquæ è tecto defluentis.

Ad 1. respondeo esse contrarias de eo Doctorum opiniones. Negant enim istius Baptismi valorem Bonacina, Villalobos, &c. Affirmit verò Sorus, Valentia, Coninck, Vasquez, Layman, alique plures. Quia censent capillos esse partem humani corporis (quod contrarii Authores negant) frivientem ad ornatum ipsius. Ob illam opinionum contrarietatem, repetendus erit sub conditione, si possibile fuerit.

Ad 2. respondeo valere Baptismum; utpote ad cuius valorem perinde est siue aqua applicetur corpori, siue corpus aquæ. Si enim verè sordidat vestem, qui eam sordibus applicat: verè etiam abiuit corpus, qui applicat illud aquæ. Sicut strophium abluat, qui illud aquæ applicat, & immergit.

CAPUT V.

Forma Baptismi.

Forma ordinaria apud Latinos hæc est: Ego te baptizo in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Apud Græcos verò baptizatur servus Dei, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Baptizatur (inquam) non verò baptizetur, ut plerique Latini Theologi referunt. Quia Leo X. in sua Constitutione accepimus nuper, data 18. Maii 1521. testatur, morem baptizandi Græcorum, à Florentino approbatum, esse (ut dixi) baptizatur servus Dei, &c. Sicut & Clemens VII. in Brevis de 26. Maii 1526. quo confirmat Constitutionem illam, seu Litteras Leonis, quas (inquit) in Secretaria nostra diligenter inspicere & examinare fecimus, atque de verbo ad verbum transcribi. Neque Liturgiæ, & Euchologia ulla Græcorum, seu nova, seu vetera, habent baptizetur, sed baptizatur, ut ex P. Goar, Severo Patriarcha Alexandrino, Nicephoro Callisto, Sophronio, & tribus Græcorum formulis, Farvacius